

TITULACIÓ: LLICENCIATURA EN DRET

PLA D'ESTUDIS: 1992

ASSIGNATURA: FILOSOFIA DEL DRET (Codi 3933)

PROFESSOR/A: HÉCTOR CLAUDIO SILVEIRA GORSKI

CURS: 4t
QUADRIMESTRE: 2n

CRÈDITS: 4,5

TIPUS: TRONCAL

1. OBJECTIUS

La pretensió d'aquesta assignatura es realitzar una reflexió crítica sobre el dret des de la moral, l'ètica i la política. Això dona lloc a una assignatura interdisciplinària on el dret es presenta com un fenomen social complex que compta amb un ric pensament jurídic que s'ocupa de qüestions rellevants per la convivència com, per exemple, la teoria de la justícia i la legitimació del dret i del poder. El nucli de les lliçons es corresponen amb qüestions de la teoria de la justícia i de la democràcia. Es un programa marc que no pretén fer un tractament exhaustiu de tots els possibles temes que es podrien tractar.

Els objectius que es volen assolir en aquesta assignatura són:

- a) introduir a l'alumne en els problemes fonamentals de la reflexió filosòfica actual sobre l'estat, el dret i la democràcia
- b) reflexionar sobre els drets fonamentals i els seus límits
- c) analitzar les transformacions del dret i el poder polític
- d) conèixer els principals avenços científics i comprensió dels seus desafiaments per el món de l'ètica i el dret

2. CONTINGUTS o METODOLOGIA

Des de el punt de vista metodològic el curs es desenvoluparà sobre la base de la lectura i anàlisi de texts.

3. PROGRAMA

Part I- Qüestions de filosofia del dret

1. La societat moderna com societat jurídica. El "principi propietari" i l'autonomia de l'econòmic. Les contradiccions de la igualtat.

2. Globalització, Estat i democràcia. Els ordenaments jurídics supraestats i la nova "lex mercatoria". El paradigma de la "procedimentalització jurídica?". L'Estat regulador. Regulació i desregulació. L'autorregulació i els seus límits.

3. Desafiaments de les societats multiculturals. Ciutadania i democràcia. El debat entre les teories liberals i les comunitaristes sobre la comunitat política. La democràcia deliberativa i els dilemes multiculturals. La Unió Europea i les transformacions de la ciutadania. Cap a un nou dret de gents.

4. El dret davant les biotecnologies. Problemes de bioètica (I). L'enginyeria genètica i les indústries de la vida. El dret davant els usos de l'embrió. Les biotecnologies i el control sobre la vida. El poder heterònom de la tecnocràcia i la participació ciutadana en les polítiques científiques i tecnològiques en una societat democràtica.

5. El dret davant la vida i la mort. Problemes de bioètica (II). La redefinició de la mort en la societat contemporània. El problema de l'eutanàsia. L'inici de la vida humana. La reproducció assistida i el diagnòstic preimplantacional. La qüestió de l'avortament.

6. Justícia i relacions internacionals. El problema de la guerra en la història del pensament filosòfic jurídic. Plantejaments actuals: pacifisme i no violència. El renaixement de la guerra justa. La guerra preventiva. El debat sobre les intervencions humanitàries.

Part II- Qüestions de bioètica i dret

7. Bioètica i dret: nocions bàsiques.

8. Biomedicina, societat i drets.

9 El principi i el final de la vida humana.

10. Els desafiaments de la nova genètica.

4. MATERIALS DE L'ASSIGNATURA

5. BIBLIOGRAFIA

En cada tema s'indicarà la bibliografia bàsica i complementaria.

- AA.VV., *Biología y derecho. Estudios sobre la nueva legislación española en biomedicina*, Icaria, Barcelona, 2008.
- Barcellona, P. *Postmodernidad y comunidad. El regreso de la vinculación social*, Trotta, Madrid, 1993.
- *El individualismo propietario*, Trotta, Madrid, 1996.
- Barrere Unzueta, M.A.: *Discriminación, derecho antidiscriminatorio y acción positiva a favor de las mujeres*, Civitas, Madrid, 1997.
- Benhabib, S. *Los derechos de los otros*, Gedisa, Barcelona, 2005.
- N. Bilbeny, *Filosofía política*, UOC, Barcelona, 2008.
- Capella, J.R. (coord.), *Transformaciones del derecho en la mundialización*, CGPJ, Madrid, 1999.
- Casado, M. (ed.), *Bioética, derecho y sociedad*, Trotta, Madrid, 1998.
- Castells, C. (comp.), *Perspectivas feministas en teoría política*, Paidós, Barcelona, 1996.
- Dworkin R. *Los derechos en serio*, Barcelona, Ariel, 1984.
- *Virtud soberana*, Paidós, Barcelona, 2003.
- Fernandez Buey, F. *Ética y filosofía política*, Bellaterra, Barcelona, 2000.
- Ferrajoli, L. *Derecho y razón*, Trotta, Madrid, 1993.
- *Razones jurídicas del pacifismo*, Trotta, Madrid, 2004.
- Habermas, J. *Facticidad y validez*, Madrid, Trotta, 1998.
- *El futuro de la naturaleza humana ¿Hacia una eugenesia liberal?*, Paidós, Barcelona, 2002.
- Held, D. *La democracia y el orden global*, Paidós, Barcelona, 1997.
- Jonas, H. *Técnica, medicina y ética*, Paidós, Barcelona, 1997.
- Kelsen, H., (1991), *¿Qué es justicia?*, Ariel, Barcelona, 1991.
- *Teoría pura del derecho*, Porrúa, México, 1997.
- Kymlicka, W. *Ciudadanía multicultural*, Paidós, Barcelona, 1996.
- Méndez Baiges, V. *Sobre morir. Eutanasias, derechos, razones*, Madrid, Trotta, 2002.
- Méndez Baiges, V. , Silveira, H. *Bioètica i dret*, Uoc, Barcelona, 2007 [existe traducción al español]
- Riechmann, J. *Un mundo vulnerable (Ensayos sobre ecología, ética y tecnociencia)*, La Catarata, Madrid, 2000.
- Sánchez, Silveira y Navarro, *Tecnología, intimidad y sociedad democrática*, Barcelona, Icaria, 2003.
- Silveira, H. (ed.), *Identidades culturales y democracia*, Madrid, Trotta, 2000.
- Silveira, H. (ed.), *El derecho ante la biotecnología*, Icaria, Barcelona, 2007.

- Silveira, Cornelles, Juberias (eds.), *Immigració i ciutadania. Reptes de la Catalunya del segle XXI*, Fundació Pere Ardiaca, Barcelona, 2006.
- Singer, P. *Repensar la vida y la muerte. El derrumbe de la ética tradicional*, Barcelona, Paidós, 1997.
- Walzer, M. *Tratado sobre la tolerancia*, Paidós, Barcelona, 1998.

6. AVALUACIÓ

L'assignatura es pot cursar de forma presencial o no presencial.

L'assignatura es pot superar per una doble via: mitjançant avaluació continuada o examen final.

I) Modalitat presencial. Avaluació continuada

Els alumnes que optin per la modalitat presencial seran avaluats mitjançant avaluació continuada. Aquesta consisteix a participar activament en les activitats programades al llarg del curs, presentar les activitats en les dates indicades, realitzar una ressenya crítica d'un llibre i a realitzar, si és necessari, una prova oral de validació final de les activitats realitzades al llarg del curs.

El primer dia de classe es presentarà el programa de les activitats de l'avaluació continuada.

Les activitats consistiran a contestar a preguntes relatives al material docent, realitzar comentaris de textos breus, legals, jurisprudencials o doctrinals, acompanyats de preguntes que caldrà respondre de forma argumentada.

Examen final: és una prova escrita en la qual cal acreditar que s'han arribat a els objectius de l'assignatura. En aquest examen l'estudiant haurà de contestar a unes preguntes i realitzar comentaris de text sobre els temes treballats i les lectures realitzades al llarg del curs.

II) Alumnes no assistents:

- a) seran examinats del llibre de V. Méndez-H.Silveira, *Bioètica i dret*, UOC, Barcelona, 2007 [hi ha traducció al català].
- b) hauràn de realitzar obligatòriament una ressenya crítica del llibre AA.VV, *Biotecnología y derecho. Estudios sobre la nueva legislación española en biomedicina*, Icaria, Barcelona, 2008. Per fer aquesta ressenya l'alumne farà previament tutories amb el professor.

L'avaluació global de la modalitat de no assistents es realitzarà a partir de les notes obtingudes en l'examen final (valor d'un 80% de la nota final) i en la ressenya crítica (valor d'un 20% de la nota final). Per a superar l'avaluació final cal obtenir com a mínim una nota de 5 sobre 8 en l'examen final i un 1 sobre 2 en la ressenya crítica.